

LEERLIJN	
Titel	Thematische Leerlijn Fotografie en Muziek De thema's sluiten o.a. aan bij de Da Vinci methode
Ontwikkeld door	

ALGEMEEN	
Titel activiteit	Maak kennis met muziekinstrumenten en een orkest
Groep	Groep 3
Soort activiteit	Muziekles
Plaats	In de klas
Duur	45 minuten
Leergebied	Kunstzinnige oriëntatie
Discipline	Muziek
Thema	Samen op de wereld
Omschrijving van de activiteit	Met deze activiteit maken leerlingen kennis met de vier instrumentgroepen uit een symfonieorkest. Ze onderzoeken de rol van de dirigent en gaan samen muziek maken.
Plaats in de reeks	Dit is een muziekles die behoort bij het thema: 'Samen op de wereld'. Bij dit thema is ook een fotografeles beschikbaar.
Leeropbrengst	<ul style="list-style-type: none"> - De leerling kent de namen en speelwijzen van het schoolinstrumentarium en die van het pop- en (Westerse) klassieke instrumentarium. - De leerling kan vier instrumentgroepen uit het orkest benoemen en herkennen aan de hand van geluidsfragmenten (strijkers, houtblazers, koperblazers en slagwerk). - De leerling kan (binnen een inspirerende werkvorm) met aandacht luisteren naar muziek van buiten zijn belevingswereld. - De leerling kan actief luisteren naar korte stukken (live) muziek uit een breed repertoire, aansluitend bij zijn belevingswereld. - De leerling kan betekenis en klanktegenstellingen in muziek van een breed repertoire onderscheiden en vertalen naar beweging. - De leerling kan maat en tempo van muziek in beweging weergeven. - De leerling kan de maat en eenvoudige ritmische (begeleidings-) patronen uitvoeren. - De leerling kan adequaat reageren op eenvoudige (lied)leidingsgebaren voor maat/puls. - De leerling heeft bij het musiceren in groepsverband aandacht voor het samen zingen en spelen. - De leerling kan feedback geven op het werk(proces) van anderen.
Presentatie-mogelijkheid als afsluiting thema	Een theatrale fanfare: de kinderen marcheren op de muziek (PowerPoint Pagina 8) en beelden met bewegingen alle instrumenten uit het symfonieorkest uit (zie uitvoeren opdracht 1).
Rolverdeling	De leerkracht geeft deze les

UITVOERING	LES
<p>Vorbereiding en benodigdheden</p>	<p>Zet klaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de PowerPoint presentatie bij deze les (zorg dat de speakers op het juiste volume aan staan) - internetverbinding - werkblad behorende bij les (onderaan deze lesbrief) + schaar om de instrumenten uit te knippen - één tot drie koptelefoons
<p>Aandachtspunten & bijzonderheden</p>	<p>Bij deze les kun je de nadruk leggen op de instrumentengroepen uit het orkest (onderzoeken opdracht 1 en uitvoeren opdracht 1) en/of het dirigeren (onderzoeken opdracht 2 en uitvoeren opdracht 2 en 3).</p> <p>Dirigeren is relatief eenvoudig te leren en het geeft je de mogelijkheid de leerlingen te ondersteunen tijdens het zingen of samen muziek maken. Wil je hier op een simpele manier iets meer over leren, kijk dan eens op Youtube naar het filmpje "Dirigeren doe je zo".</p>
<p>Oriëntatie</p>	<p>Bekijk het filmpje over het symfonieorkest op pagina 2 van de PowerPoint presentatie. Een orkest bestaat uit een grote groep mensen die samen muziek maken op wel 16 verschillende instrumenten!</p> <p>Gebruik de website www.kiesjeinstrument.nl en www.orkestkidsite.nl om sommige instrumenten te laten horen en toe te lichten. Welk instrument vinden de leerlingen het mooist?</p>
<p>Onderzoeken Opdracht 1 Instrumentengroepen</p>	<p>Laat via de PowerPoint presentatie zien én horen dat er vier groepen zijn in een orkest (pagina 3 t/m 6):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strijkinstrumenten: bij deze groep horen de viool, de altviool, de cello en de contrabas. Al deze instrumenten hebben nagenoeg dezelfde vorm: een houten kast met een steel aan de bovenkant waarover snaren gespannen zijn. Ze worden bespeeld met een strijkstok. • Houten blaasinstrumenten: bij deze groep horen de dwarsfluit, de hobo, de klarinet en de fagot. Al deze instrumenten bestaan uit een rechte buis met kleppen daarop. Door het mondstuk (bij elk instrument verschillend) bovenaan de buis wordt de lucht geblazen waardoor het instrument gaat klinken. De kleppen dienen om verschillende tonen te kunnen spelen. • Koperen blaasinstrumenten: bij deze groep horen de trompet, de hoorn, de trombone en de tuba. Al deze instrumenten bestaan uit een lange metalen buis die in veel bochten is gelegd. De lucht wordt in het instrument geblazen door het mondstuk aan het begin van de buis. • Slagwerk: bij deze groepen horen o.a. de kleine en grote trom, de bekkens, de triangel, de tamboerijn, het klokkenspel en de pauken. Al deze instrumenten worden tot klinken gebracht door erop te slaan. <p>Laat via de PowerPointpresentatie (pagina 7) de vier muziekfragmenten horen. Kunnen de leerlingen horen welke instrumentengroep klinkt? Laat de leerlingen bewegingen verzinnen en maken die bij de instrumenten horen.</p> <p>Muziekfragment 1: Slagwerk Muziekfragment 2: Strijkinstrumenten Muziekfragment 3: Koperblaasinstrumenten Muziekfragment 4: Houtblaasinstrumenten</p> <p>Elke muzikant heeft een vaste plek in het orkest. Beluister het 5e muziekfragment en bekijk de plaat in de PowerPoint presentatie (pagina 8). Laat de kinderen aanwijzen welke instrumenten ze horen.</p>
<p>Onderzoeken Opdracht 2 De dirigent</p>	<p>Wie staat er voor het orkest, meestal op een verhoging (de bok) met een stokje in de hand (baton)? De dirigent.</p> <p>Waarom heeft een dirigent een stokje?</p>

	<p>Hij/zij heeft een stokje omdat er soms meer dan 100 muzikanten in een orkest zitten. Als je helemaal achteraan zit in het orkest kun je de dirigent soms moeilijk zien. Het zou dan handig zijn als de dirigent iets langere armen zou hebben zodat je de bewegingen wel kunt zien. En precies daar is het stokje voor. Bovendien kun je met het stokje op de lessenaar tikken als je de aandacht van iedereen wilt, dat is handig.</p> <p>Wat doet een dirigent? Laat het filmpje van Mr. Bean als dirigent zien via de PowerPoint presentatie (pagina 9). Vraag, voordat het filmpje begint, of de leerlingen willen opletten wat hij allemaal aangeeft. Je kunt alvast een voorbeeld geven: "Een dirigent geeft aan wanneer de muzikanten moeten beginnen met spelen en wanneer ze weer moeten stoppen met spelen." Kunnen de leerlingen nog 2 dingen noemen? De dirigent kan dynamiek/volume aangeven (harder, zachter), het tempo (sneller, trager), de lengte van sommige noten of het gevoel in de muziek.</p> <p>Hoe geeft Mr. Bean aan dat de muziek harder of zachter moet worden? (Door een volumeknop uit te beelden.) Leg uit dat een professionele dirigent het volume van de muziek laat zien door grote gebaren te maken (harde, sterke muziek) of kleine gebaren (zachte muziek).</p> <p>Bespreek klassikaal waarom een dirigent belangrijk is als je met een grote groep mensen samen muziek wilt maken. Is een dirigent vergelijkbaar met een juf of meester voor de klas? En met een voetbalcoach?</p>
<p>Uitvoeren Opdracht 1 Theatrale fanfare</p>	<p>Theatrale fanfare: Geef elke leerling een kaartje met een muziekinstrument erop (van het werkblad, zorg dat er van elke groep ongeveer evenveel instrumenten worden gekopieerd en uitgeknipt). Leerlingen mogen de kaartjes niet aan elkaar laten zien.</p> <p>Laat de muziekfragmenten van de PowerPoint presentatie pagina 7 nogmaals horen. Hoor je een instrument dat op jouw kaartje staat? Dan mogen de leerlingen gaan staan en met bewegingen het muziekinstrument uitbeelden op de muziek.</p> <p>Bespreek na de vier muziekfragmenten of iedere leerling weet bij welke instrumentengroep hij/zij hoort. Ze mogen bij elkaar gaan staan en met de hele klas een lange rij vormen. Is aan de bewegingen goed te zien welke instrumenten de leerlingen spelen?</p> <p>Zet nu de muziek van PowerPoint presentatie pagina 8 op en laat de leerlingen in een lange rij door het klaslokaal marcheren. Iedereen beeldt zijn eigen instrument uit met bewegingen, zonder zelf geluid te maken. Loopt iedereen goed in de maat?</p>
<p>Uitvoeren Opdracht 2 Dirigeren</p> <p>Opdracht 3 Dirigeren</p>	<p>De juf/meester is de dirigent en vraagt drie leerlingen om voor in de klas te komen staan. De juf/meester gaat voor hen zitten (met de rug naar de klas). Geef de drie leerlingen bedenktijd om ieder een kort geluid te verzinnen. Vervolgens mogen ze op het teken van de dirigent dit geluid maken (de dirigent kijkt de leerling aan en maakt het gebaar).</p> <p>Nu gaan we een muziekstukje maken met de drie geluiden. Lukt het de dirigent om twee geluiden tegelijkertijd te laten maken (zonder te praten!)? En lukt het ook om de geluiden harder te laten worden of juist zachter? En sneller of langzamer? Laat vervolgens drie andere leerlingen geluiden verzinnen en een leerling de rol van dirigent vervullen.</p> <p>Lukt het ook om op het teken van de dirigent (juf/meester of leerling) met de hele klas een klap in de handen te geven op precies hetzelfde moment?</p> <p>Gebruik bij de volgende opdracht de muziekstukken in de PowerPoint presentatie (pagina 10), of kies zelf muziek uit.</p>

	<p>Laat één, twee of drie leerlingen voor de klas dirigeren met een koptelefoon met de uitgekozen muziek op. Zo kunnen alleen zij horen of het een snel of langzaam stuk is en of de muziek hard of zacht gespeeld wordt. Laat eerst een stukje van de muziek aan de leerling horen, zo weet hij/zij wat er gaat gebeuren.</p> <p>De leerlingen in de klas letten goed op en kijken of zij kunnen achterhalen hoe het muziekstuk klinkt (hard/zacht – snel/langzaam). Laat de leerlingen in de klas vertellen hoe zij denken dat het muziekstuk klonk. En waarom zij dat denken. Laat vervolgens de muziek klassikaal horen.</p>
Evalueren	
Muziek	<p>Wat kunnen de leerlingen vertellen over de dirigent? Waarom is een dirigent belangrijk, en hoe voert een dirigent zijn/haar werk uit?</p> <p>Welke muziekinstrumenten uit een orkest kunnen de leerlingen benoemen? Leg drie vellen papier neer (blaasinstrumenten, strijkinstrumenten en slagwerk) en laat de leerlingen het muziekinstrument op hun blaadje plakken op het juiste vel papier.</p>
Thema	<p>Vind je het leuk om zelf te dirigeren? Waarom? Houd je ervan om samen te zingen of samen muziek te maken? Of zing of speel je liever alleen? Waarom?</p>

Zie het werkblad op de volgende pagina:

Muziekinstrumenten uit het orkest!

